

Q&A Masterplan Lelylijn

Over het Masterplan

Waarom is het Masterplan Lelylijn geschreven?

Op basis van de eindrapportage Zicht op de Lelylijn heeft het Rijk en regio opdracht gegeven aan het projectteam Lelylijn om dit verder te verdiepen in 2025. Dit betekende dat financieringsmogelijkheden werden bekeken en inhoudelijke vraagstukken verder werden besproken. Alle uitkomsten zijn beschreven in het Masterplan Lelylijn 2026.

Wie hebben er aan het Masterplan gewerkt?

In 2025 werkte het projectteam Lelylijn samen met Rijk en regio in opdracht van de Stuurgroep aan het Masterplan Lelylijn 2026. Ook is Klaas Knot aangesteld als speciale Lelylijn-gezant om te onderzoeken welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn om de Lelylijn te financieren. Daarnaast hebben de Lelylijn-adviesraad, de CRa (College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs), en het wetenschappelijk adviesteam hun advies gegeven. Alle resultaten en adviezen zijn opgenomen in het Masterplan Lelylijn 2026. en terug te vinden op www.delelylijn.nl/documenten

Wat wordt er in het Masterplan Lelylijn 2026 beschreven?

Het Masterplan moet duidelijkheid geven over de financiële haalbaarheid en betekenis van de Lelylijn.

Het plan laat zien wat de impact is van de spoorlijn op de lange termijn, hoe de financiering kan worden geregeld en welke kansen er zijn voor gebiedsontwikkeling rond een viertal stations.

Waarom deze vier stations?

Deze stations zijn er nog niet of zijn zeer complex, waardoor de gebiedsontwikkeling en de keuzes die nú al nodig zijn extra relevant zijn. In een volgende fase moeten ook Lelystad en Leeuwarden zeker onderzocht worden.

Hoe is het Masterplan Lelylijn 2026 geschreven?

Het Masterplan is opgebouwd uit verschillende onderdelen; het onderzoek hoe de Lelylijn bekostigd kan worden, een uitwerking van de gebiedsontwikkeling rondom vier mogelijke stationslocaties Groningen, Drachten, Heerenveen en Leeuwarden en verschillende toekomstbeelden voor Noordelijk Nederland met de Lelylijn in 2125.

Voor wie is het Masterplan bedoeld?

Met het Masterplan wil het projectteam inzicht geven in verschillende toekomstscenario's voor de Lelylijn. Deze scenario's maken duidelijk wat er kan gebeuren als de Lelylijn er komt. Het plan wordt aangeboden aan het kabinet om de aanbevelingen uit het Masterplan mee te nemen richting besluitvorming over het vervolg. Ook helpen we bestuurders en beleidsmakers om nu al bewuste keuzes te maken voor de toekomst van hun stad en regio.

Het Masterplan vormt een stevige basis voor besluiten over een volgende fase van het project.

Wat moet de Lelylijn gaan kosten?

De kosten voor de Lelylijn zijn in 2025 geraamd op 14,5 miljard euro. Hierbij wordt een bandbreedte van circa 4 miljard aangehouden.

Wat zijn de aanbevelingen van het onderzoek?

Uit het Masterplan kunnen de volgende hoofdpunten gehaald worden:

1. Door in en uit te zoomen op de impact van de Lelylijn, verrijkt en verdiept het Masterplan de resultaten uit het MIRT-onderzoek van 2024.
2. De Lelylijn heeft een fundamentele impact op de verdere ontwikkeling van kernen en regio's in Noordelijk Nederland. Het is een uitdaging om de juiste keuzes te maken op het vlak van woningbouw en economie, zolang er geen duidelijkheid is over de komst van de Lelylijn.
3. Alle beslisinformatie voor een keuze over het vervolg is nu gereed met het MIRT-onderzoek Lelylijn en het Masterplan. Het is aan de politiek om een besluit te nemen over de volgende fase: de MIRT-verkenning.
4. Om de Lelylijn te bekostigen, wordt een spaarmodel geadviseerd.

Hoe nu verder?

Wat gaat er met het Masterplan gebeuren?

Het Masterplan is klaar en is aangeboden aan demissionair staatssecretaris van het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat, de heer Aartsen. Hij zal het Masterplan meenemen naar het kabinet. Daar zal een besluit genomen moeten worden over de volgende fase: de MIRT-verkenning.

Wij raden aan alle resultaten van de verschillende onderdelen van het Masterplan mee te nemen in de MIRT-verkenning.

Gaat de Lelylijn nu door?

Daar is nog geen besluit over genomen. Het kabinet zal een besluit moeten nemen over de volgende fase: de MIRT-verkenning.

Wanneer wordt er gestart met de bouw van de Lelylijn?

Het Masterplan is op 30 januari aan staatssecretaris Aartsen aangeboden. Het kabinet zal eerst een besluit moeten nemen over het vervolg van de Lelylijn. Vanuit het Masterplan wordt aanbevolen om een verder verkenningsonderzoek te doen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan dan een planning gemaakt voor het vervolg.

Ik wil een huis kopen in een van de aangewezen gebieden. Wat moet ik dan daarmee?

Vanuit de aanbevelingen van het Masterplan wordt aan de lokale overheden geadviseerd om niet het besluit over de komst van de Lelylijn af te wachten en alvast in te zetten op

verstedelijking. Mocht je een huis willen kopen, is het goed om vooraf bij je gemeente navraag te doen naar de plannen voor het gebied.

Wanneer is er meer duidelijkheid over de gebieden Groningen, Drachten, Heerenveen en Emmeloord?

Vanuit de aanbevelingen van het Masterplan wordt aan de lokale overheden geadviseerd om niet het besluit over de komst van de Lelylijn af te wachten en alvast in te zetten op verstedelijking. Ook is er aan het kabinet geadviseerd om op basis van de aanbevelingen in het Masterplan een verkenningsonderzoek te doen. Hierin moeten infrastructuur, mobiliteit, woningbouw en gebiedsontwikkeling gezamenlijk opgepakt worden.

Over de Lelylijn

Wat is de Lelylijn precies?

De Lelylijn is een nieuwe, snelle spoorlijn die begint in Groningen/Leeuwarden aan de ene kant en Lelystad aan de andere kant. De Lelylijn is belangrijk om de verbindingen tussen Noordelijk Nederland (Flevoland, Drenthe, Fryslân en Groningen) en de Randstad te verbeteren. Het doel is om de reistijd te verkorten en daarmee om de verschillen tussen regio's kleiner te maken.

Waren er al eerdere onderzoeken naar de Lelylijn?

In 2023 en 2024 is de meerwaarde van de Lelylijn door een MIRT*- en NOVEX**-onderzoek in kaart gebracht. Daarmee zijn uitgebreid het nut en de noodzaak van de Lelylijn beschreven in het Eindrapport Zicht op de Lelylijn. Dit rapport is te vinden op www.delelylijn.nl/documenten

Betekenis MIRT en NOVEX

MIRT = Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

Novex = Nationale Omgevingsvisie Extra

Wat is het nut en de noodzaak van de Lelylijn?

De Lelylijn is meer dan een spoorlijn. Met de Lelylijn kunnen stappen worden gezet op het gebied van bereikbaarheid, economische ontwikkeling en woningbouw. De Lelylijn biedt kansen om de verschillen tussen regio's te verkleinen door brede welvaart, duurzame mobiliteit en kansengelijkheid.

Wat merken we van de betere bereikbaarheid met de Lelylijn?

1. De reistijd wordt verkort; tot 45 minuten korter van het noorden naar de Randstad en andersom. En ook binnen de regio wordt de reistijd met een half uur verkort tussen Drachten en Groningen.
2. Meer kernen, zoals Drachten en Emmeloord, worden aangesloten op het Nederlandse spoornetwerk, dat brengt groei in en rondom die kernen mee.
3. Ook biedt het kansen voor de internationale verbinding van Groningen/Leeuwarden richting Antwerpen, Brussel en Parijs, of richting Duitsland en Scandinavië.

Wat merken we van de economische ontwikkeling?

De Lelylijn bevordert de economische ontwikkeling vanwege:

1. Extra groei van 30.000 tot 70.000 banen door de Lelylijn met bijbehorende gebiedsontwikkeling.
2. Meer economische diversiteit en toekomstbestendigheid in Noordelijk Nederland.
3. Een economisch robuuster Noordelijk Nederland en dat komt heel Nederland ten goede.
4. Positieve agglomeratie-effecten door meer concentratie en bedrijvigheid, vooral in de steden langs de Lelylijn.
5. Impulsen voor campusontwikkeling: jongeren, HBO'ers en academici blijven daardoor eerder in de regio wonen en werken.

Wat merken we van gebiedsontwikkeling en woningbouw?

1. Er komen in totaal 55.000 tot 115.000 extra woningen als gevolg van de Lelylijn met bijbehorende gebiedsontwikkeling.
2. De stationsgebieden en -steden bieden de ruimte tot flinke gebiedsontwikkeling en woningbouw.
3. Er ontstaat meer geconcentreerde gebiedsontwikkeling bij de grotere kernen met een station. Dat leidt tot een minder groot ruimtebeslag op natuur en landbouw.
4. Door de aanleg van Lelylijn worden plaatsen bij stationslocaties aantrekkelijker om te wonen, met als gevolg een waardevermeerdering van de huizen.

Wat merken we van de brede welvaart, duurzame mobiliteit en kansengelijkheid?

Vanuit het onderzoek in 2024 kwam het inzicht dat de Lelylijn leidt tot een fundamentele structuurversterking en het verbeteren van de lokale en regionale verbondenheid van Noordelijk Nederland. De Lelylijn:

1. draagt bij aan een evenwichtigere spreiding en toename van welvaart en kansen in Nederland,
2. brengt meer banen, onderwijs en voorzieningen binnen het bereik van de inwoners van Noordelijk Nederland, en verkleint de 'psychologische' afstand tussen de Randstad en de regio,
3. vergroot het aanbod van duurzaam en publiek vervoer in een regio, waar nu vooral de auto gebruikt wordt,
4. verbetert de sociale verbinding door duurzame en actieve mobiliteit,
5. verbetert de gezondheid door het vergroten van de mogelijkheden van trein-fiets-lopen,
6. is goed voor de sociale en maatschappelijke weerbaarheid. Stations zijn plekken waar mensen samenkomen en hebben daardoor vaak meervoudige functies.

Zijn er ook minder positieve zaken uit het eerdere onderzoek Zicht op Lelylijn uit 2024 naar voren gekomen?

Uit eerder onderzoek kwam naar voren dat de Lelylijn grote impact heeft op rust, ruimte en landschap. Daarnaast is de internationale waarde beperkt omdat het Lelylijn-tracé weliswaar

richting Duitsland en Scandinavië gaat, maar eindigt in Groningen. Dat betekent dat het nog geen snelle internationale verbinding is. Ook is het lastig om de impact van de Lelylijn op de brede welvaart in kaart te brengen.

SPECIFIEKE Q&A GRONINGEN / COSUN BEET

1. "In het onderzoek staat dat de gemeente heeft besloten dat Cosun moet vertrekken uit Groningen. Klopt dat?"

Antwoord:

Nee, dat klopt nadrukkelijk niet. In het onderzoek in opdracht van de projectorganisatie Lelylijn, zijn geen besluiten genomen en geen voorkeuren uitgesproken. Het gaat om een **verkennende, beeldvormende studie** van het projectteam waarin verschillende toekomstbeelden zijn onderzocht. Deze toekomstbeelden laten zien welke ruimtelijke mogelijkheden ontstaan bij verschillende aannames, waaronder óók een toekomstbeeld waarin Cosun niet meer gehuisvest zou zijn op de huidige locatie. Dit is expliciet géén beleid en géén besluitvorming, maar bedoeld om inzicht te geven in de bandbreedte aan opties en effecten. (Zie met name pagina 9 van het rapport.)

2. "Waarom is het scenario van vertrek van Cosun dan überhaupt opgenomen?"

Antwoord:

Omdat het onderzoek bewust de **volledige speelruimte** in beeld wil brengen. Door ook extreme of vergaande scenario's te onderzoeken, ontstaat inzicht in **ruimtelijke, infrastructurele en maatschappelijke effecten**. Dit helpt bestuurders en stakeholders om beter te begrijpen welke keuzes welke consequenties hebben. Het opnemen van zo'n scenario betekent **niet** dat dit een gewenste of waarschijnlijke uitkomst is.

3. "Is dit onderzoek een eerste stap richting verplaatsing van Cosun?"

Antwoord:

Nee. Het onderzoek bevat **geen beleidsvoornemens, geen besluiten en geen richtinggevende keuzes**. Eventuele besluiten over ruimtelijke ontwikkeling, infrastructuur of bedrijvigheid worden pas genomen in latere fases, via formele bestuurlijke en democratische processen. Cosun is daarbij een belangrijke stakeholder en gesprekspartner.

4. "Moet Cosun rekening houden met gedwongen verplaatsing?"

Antwoord:

Nee. Er is **geen sprake van besluiten of concrete plannen** tot verplaatsing. Cosun opereert op basis van bestaande vergunningen, rechten en afspraken. Deze variant van een toekomstbeeld verandert daar niets aan. Mocht in de verre toekomst een ruimtelijke herontwikkeling worden overwogen, dan kan dat alleen in **zorgvuldige samenspraak** met Cosun en met volledige bestuurlijke besluitvorming.

5. "Wat betekent dit onderzoek dan wél voor Cosun?"

Antwoord:

Het onderzoek laat zien hoe complex de inpassing van de Lelylijn in Groningen is en onderstreept het **grote ruimtelijke belang van Cosun in dit gebied**. Het maakt

inzichtelijk dat Cosun een bepalende factor is in de ruimtelijke puzzel. Dat bevestigt juist de strategische positie van Cosun in Groningen en het belang van een zorgvuldig, langjarig perspectief.